

Motion till riksdagen 2005/06:Ju507

av **Johan Linander m.fl. (c)**

Framtidens polis

1 Sammanfattning

Professionell. Trygg. Öppen. Tillgänglig. Synlig. I Polisförbundets undersökning där 1517 poliser tyckte till om morgondagens polisroll var det dessa fem ord som frekvent återkom i beskrivningen av vad poliserna själva ansåg utmärker en bra polis.¹ Det stämmer bra överens med Centerpartiets bild av hur en bra polis skall vara. Centerpartiet vill ha en professionell polis där rätt kompetens på rätt plats är ledorden och man redan på Polishögskolan öppnar för specialisering snarare än generalisering av kunskaper. Det är inte konstigare att det krävs en IT- specialiserad polis för att utreda IT-brott än att det krävs en kirurg snarare än en allmänläkare för en operation. Polisen måste vara trygg i sin arbetsutövning för att kunna prestera så bra som möjligt. För att polisen skall kunna vara trygg i sin yrkesroll krävs bättre organisation och ledning inom Polisen. Det är oerhört viktigt med en öppen polis, en polis som fortsatt strävar efter en könsneutral och mångkulturell rekrytering och som arbetar kontinuerligt med etik och moral hos polisen som yrkeskår. Att polisen skall vara tillgänglig och synlig för att människor skall känna sig trygga i vardagen förutsätter ett fortsatt arbete med närpolisreformen där utgångspunkten skall vara det mervärde som en lokal förankring för med sig för den polis som skall arbeta i ett visst område.

¹ Polisförbundet, Pressrapport 13 oktober 2004, 1517 poliser om morgondagens polisroll.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
4	Professionell	3
5	Trygg	5
6	Öppen	6
7	Tillgänglig	7
8	Synlig.....	7

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att framtidens polis skall vara öppen, trygg, professionell, tillgänglig och synlig.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antalet poliser bör ökas till 20 000.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisen i ökad utsträckning bör arbeta efter att nå konkreta målsättningar för att få ned brottsligheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en fungerande karriärstege inom polisen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör inrättas en fjärde polishögskola.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studier vid Polishögskolan skall ge högskolepoäng.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fungerande ledarskapsutbildning inom polisen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av uppföljning av resultat och målsättningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en mångkulturell rekrytering till polishögskolorna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att ta bekämpande av hatbrotten på allvar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett kontinuerligt arbete med etiken inom polisen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en tillgänglig polis.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en synlig polis för människors trygghet i vardagen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av samverkan mellan polisen och andra organ i samhället.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett aktivt arbete med närpolisreformen för en lokalt förankrad polis.

4 Professionell

Polisen måste vara professionell i sitt yrkesutförande. Därmed inte sagt att alla poliser måste ha samma kompetens eller har behov av likadan eller lika mycket utbildning. Det är viktigt att det inom polisen finns olika karriärvägar och bereds utrymme för utveckling av olika kompetenser. Polisväsendet måste kunna ta tillvara kompetensen såväl hos den polis som vill specialisera sig på att jaga pedofiler på Internet som hos den polis som trivs bäst med att

Fel! Okänt namn på

patrullera gator och torg. Det viktiga är inte att alla poliser har samma färdigheter när man avslutar sin utbildning och börjar jobba utan att det bereds utrymme för utveckling och specialisering för dem som vill och att rätt kompetens finns på rätt plats. Alla poliser har exempelvis inte samma behov av att bära vapen, för vissa poliser kanske det skulle vara att föredra att man inte har vapen i sin utrustning. Det är av avgörande vikt för motivationen och driften hos en polis att vilja prestera att det finns en fungerande karriärstege där det är många fler faktorer än antalet arbetade år som polis som kan väga in. Detta bör ges regeringen till känna.

Polisen bör i vidare utsträckning jobba efter konkreta målsättningar, såväl delmål som övergripande visioner och målsättningar. Det aktiva arbetet med att uppnå konkreta målsättningar skall ske på såväl central som lokal nivå. En angelägen målsättning är att öka uppklaringsprocenten på anmälda brott. Antalet personuppklarade brott² mot brottsbalken var 2004 endast 9 %, ett första delmål borde vara att klara upp dubbelt så många brott år 2014. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet menar att det behövs fler poliser samtidigt som det krävs ett omfattande arbete med det sätt på vilket polisen skall jobba. Den ökade rörligheten på arbetsmarknaden för med sig att många som läst till ett visst yrke kanske efter ett par år söker sig vidare till en annan yrkeskategori och inte i samma utsträckning som tidigare stannar kvar på en och samma arbetsplats. Detta gäller givetvis även polisyrket och kan i sig vara en anledning till ett ökat behov av antalet utbildningsplatser då inte lika många av dem som läst till polis i framtiden arbetar som polis resten av sin yrkeskarriär. I december 2004 fanns det 16 891 poliser i Sverige. Centerpartiet menar att antalet poliser bör ökas till 20 000. Utökningen av antalet poliser till 20 000 bör ske snarast möjligt utan att kompromissa med kvalitén på utbildningen dock senast till år 2014. Detta bör ges regeringen till känna.

För att en ökning av antalet poliser skall vara praktiskt genomförbart bör det inrättas en fjärde polishögskola i närheten av någon befintlig högskola eller något av universiteten samtidigt som platserna vid de befintliga polishögskolorna bör utnyttjas maximalt. Detta bör ges regeringen till känna.

För att öka möjligheterna till specialisering inom polisutbildningens ram är Centerpartiets förslag att grundutbildningen kortas till förmån för kurser med specialinriktning som eleverna kan välja efter eget intresse. Detta skulle öka antalet poliser med en utbildning riktad mot ett specialområde redan då de går ut Polishögskolan. För att dra nytta av andra professioner inom polisen, såsom exempelvis ekonomer för den ekonomiska brottsligheten och IT-specialister för att hantera IT-brott, är det viktigt att se över utbildningen så

² Personuppklarade brott är den gemensamma benämningen på de brott för vilka beslutats om åtal, utfärdats strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse. Personuppkläring innebär att en person har bundits till brottet. Personen har vid avslutad utredning bedömts som skäligen misstänkt, men ännu inte lagförts.

att exempelvis den som är ekonom kan komplettera sin utbildning för att kunna arbeta med Ekobrott inom polisen.

Vidare bör polisutbildningen göras om till en "riktig" högskola med akademiska poäng. I Polisförbundets pressrapport konstateras att drygt hälften av de tillfrågade poliserna vill reformera polisutbildningen till en riktig högskola, samt att bara var femte polis uppger att de fått tillräckligt med utbildning.³ En ökad akademisering av Polishögskolan skulle även öppna för forskning vid polishögskolorna. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Trygg

För att polisen skall kunna vara trygg i sin arbetsutövning krävs att de får tydliga riktlinjer och ledning samt tillräckligt med tid och resurser för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett bra sätt.

Stefan Holgerssons avhandling "Yrke: Polis"⁴ visar på ett trängande behov av förändringar i polisens arbetskultur. Holgersson visar på att ju längre en polis är i tjänst desto färre initiativ tar han eller hon. Det får inte löna sig att följa minsta motståndets lag. Att polisen lyckas hålla motivationen och orken gör skillnaden på vilket bemötande den som blivit utsatt för ett brott får samt i vilken grad polisen ingriper för att bekämpa brott. För att bibehålla den motivation som de flesta poliser har för att lösa brott sitt första arbetsår pekar Holgersson på flera viktiga områden där det behövs förbättringar. Ett av dem är tydlig lagstiftning. Holgersson tar i sin avhandling upp problemet som många poliser upplever med att lagstiftningen är otillräcklig och oklar. Om man inte har tydliga riktlinjer att handla efter kan resultatet bli att man inte handlar överhuvudtaget. En viktig del i arbetet med tydliga riktlinjer för polisens arbetssätt spelar givetvis frågan om ledning och intern organisation. Utredningen "Strukturella brister inom polisen"⁵ från förra året lyfter fram bristande ledarskap som en viktig problemfaktor inom polisen. I utredningen pekar man på brister i systemet för rekrytering och utbildning av chefer samt andra brister i utbildningssystemet som orsaker till de brister i chef- och ledarskap som finns inom polisen idag.⁶ Här har polisen mycket att lära av försvarsmakten där man har mångårig god erfarenhet av ledarskapsutbildning. Detta bör ges regeringen till känna.

För att polisen skall kunna utveckla sitt arbetssätt och sina metoder är det av största vikt att arbeta kontinuerligt med uppföljning och utvärdering. Här är det viktigt att påminna sig om vad syftet för ett sådant arbete skall vara – nämligen att kunna lära sig av misstag och framgångar för att hela tiden ut-

³ Polisförbundet, Pressrapport 13 oktober 2004, 1517 poliser om morgondagens polisroll.

⁴ Stefan Holgersson, Yrke: Polis, Linköping 2005.

⁵ Ds 2004:34 Strukturella brister inom polisen.

⁶ Ds 2004:34 Strukturella brister inom polisen.

Fel! Okänt namn på

veckla organisation, arbetssätt och ledning. Det skall inte kunna fungera så att man väljer att inte redovisa sådant som ser ofördelaktigt ut. Stockholmspolisen misslyckades förra året med att uppnå nio av sexton målsättningar som satts upp för att minska brottsligheten i staden. Men det redovisades inte i verksamhetsberättelsen. Det måste till en attitydförändring bland chefer inom polisen om det är så att det anses viktigare att visa på bra resultat än att spegla verksamheten.⁷ Detta bör ges regeringen till känna.

6 Öppen

Medborgarnas förtroende för polisen är en viktig del i polisens framgångsfaktor i mötet med människor oavsett om det gäller ett småbrott, en större utredning eller ett upplopp.

Brist på förtroende för polisen kan leda till att medborgare väljer att inte anmäla brott, ta lagen i egna händer och försvåra polisens arbete betydligt. Det är därför viktigt att polisen fortsätter att sträva efter en kulturell mångfald inom organisationen. Det är av största vikt för att på allvar kunna motverka de problem som vårt segregerade samhälle har fört med sig.

Det är positivt att polisen nu efter en medveten satsning lyckats öka antalet rekryterade kvinnor till polishögskolan. Antalet antagna kvinnor till höstterminen 2005 är i genomsnitt 44 % på landets polishögskolor, för första gången har det i rekryteringen till landets polishögskolor varit så gott som lika många kvinnor som män. Polisen har en betydande utmaning kvar i att öka antalet rekryter till polishögskolorna med olika kulturell bakgrund. Detta bör ges regeringen till känna.

Hatbrott är ett uttryck som är relativt nytt i Sverige men som har använts i USA sedan 1980-talet. Det som utmärker hatbrott är att de utgör ett angrepp på de mänskliga rättigheterna och strider mot de grundläggande värderingarna om alla människors lika värde. Det är också själva motivet till brottet som är avgörande till om det är ett hatbrott, inte den brottsliga gärningen. Säpo delar in hatbrotten i fyra underkategorier; främlingsfientliga, antisemitiska, homofobiska och övriga hatbrott. Polisen måste ta hatbrotten på allvar. I februari gav Rikspolisstyrelsen (RPS) ut en handledning för hur polisen skall hantera homofobiska brott. I juni hade fortfarande ingen av de 21 länspolisdistrikten använt handledningen och endast sex länspolisdistrikt kände till att den fanns.⁸ Detta bör ges regeringen till känna.

Det är av avgörande vikt för att behålla en öppen attityd inom polisen att det på allvar förs en kontinuerlig etisk diskussion. För att förhindra en polis-kultur av fördomar och dåliga attityder krävs ett aktivt samtal om etiken i polisyrket och hur man bör förhålla sig till uppkomna situationer – vad som är

⁷ DN 2005-08-30.

⁸ DN 2005-08-30.

etiskt riktigt och inte. Detta är extra viktigt inom polisyrket där man omöjligt kan förutsätta alla de olika situationer som kan uppstå och som kan kräva svåra etiska avgöranden. Det är viktigt att motarbeta fördomsfulla attityder så att det inte är en anti-intellektuell, autonom och tuff "vi-mot-dem-kultur" som möter nya polisaspiranter och på så vis slår rot inom polisväsendet. Detta bör ges regeringen till känna.

7 Tillgänglig

Sedan 1994 har över 100 polisstationer lagts ned i Sverige. Centerpartiet menar att tillgängligheten bör vara ett nyckelord i arbetet med polisväsendets uppbyggnad och struktur. Sammanslagningar av polisområden och distrikt för med sig en centralisering av stationer och personal, vilket i sig kan medföra längre uttryckningstider och i vissa fall stora områden som i praktiken är obevakade.

Även om det kan finnas en poäng med att samla en del av polisens organisation och ledning centralt för att få ett helhetsgrepp på verksamheten och kunna skicka tydliga riktlinjer ut i organisationen får detta inte ske på bekostnad av de enskilda polisstationerna ute i landet. Det är oerhört viktigt för människors trygghet i vardagen att det finns en tillgänglig och synlig polis som har lokal kännedom om sin omgivning och människorna i den. Detta bör ges regeringen till känna.

Polisen bör för att fungera som en integrerad del av samhället ha ett aktivt samarbete med socialtjänst, skolor, det kommunala brottsförebyggande rådet och andra liknande organ i samhället. Det kan finnas ett stort mervärde i att samordna lokaler, exempelvis för att underlätta samverkan mellan polis och åklagare. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet menar att den mest angelägna delen i närpolisreformen som inleddes 1994 var att poängtera vikten av en lokalt förankrad polis och de mervärden som uppstår när polisen får möjlighet att bekanta sig med ett mindre geografiskt område genom att patrullera och ha kontakter med skolor, socialtjänst, föreningsliv m.m. Närpolisreformen har dock urvattnats då alltför många närpolisområden blir större genom sammanslagningar och poliser som en följd av detta i allt större omfattning tappar sin lokala förankring. Centerpartiet menar att arbetet med närpolisreformen måste bedrivas aktivt för att göra verklighet av de värden som finns i förekomsten av en lokalt förankrad polis. Detta bör ges regeringen till känna.

8 Synlig

Vi skall som medborgare känna en trygghet i vår vardag, trygga i vetskapen att polisen finns synlig och tillgänglig omkring oss oavsett var i landet vi bor. Att poliser rör sig till fots eller på cykel i våra städer utan att ha något akut

Fel! Okänt namn på

ärende är en mycket ovanlig syn, förutom vid större tillställningar med stora folksamlingar. Fler poliser ute på gator och torg på dagar och nätter leder till att fler våldsbrott klaras upp och färre begås. Fler patrullerande poliser inger också trygghet för allmänheten, vilket medför att fler vågar röra sig fritt, något som i sin tur leder till mer folk på gatorna och färre våldsbrott. Det måste till en förändring i den byråkrati som omgärdar det dagliga polisarbetet så att polisen kan spendera mer av sin tid synliga ute på gator och torg och mindre bakom sina skrivbord begrävda i administrativt arbete. De senaste årens utveckling med en alltmer tidsödande blanketthantering och kraven på utökad statistik är olycklig eftersom detta påverkar polisernas insatser ute i samhället. Avrapportering av ärendesystemen bör därför ses över med målet att erhålla ett effektivare system än dagens, samtidigt som fler poliser kan frigöras för yttre tjänst. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 september 2005

Johan Linander (c)

Viviann Gerdin (c)

Claes Västerteg (c)

Agne Hansson (c)

Eskil Erlandsson (c)

Kerstin Lundgren (c)

Jan Andersson (c)